

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Roheline raamat „Metsade kaitse ja metsateave ELis: metsade ettevalmistamine kliimamuutusteks” ”

KOM(2010) 66 lõplik

(2011/C 48/27)

Raportöör: **Seppo KALLIO**

Kaasraportöör: **Brendan BURNS**

17. mail 2010 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Roheline raamat „Metsade kaitse ja metsateave ELis: metsade ettevalmistamine kliimamuutusteks” ”

KOM(2010) 66 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 31. augustil 2010.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 465. istungjärgul 15. –16. septembril 2010 (15. septembri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 121, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 4 liiget.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märgib, et

— metsade kui taastuva loodusvara, erinevate ökosüsteemi teenuste võimaldaja ja inimeste heaolu allika tähendus tulevatel aastakümnetel eeldatavalt kasvab;

— kliimamuutused mõjutavad prognoosi kohaselt ökosüsteemide põhifunktsioone ja seeläbi ka metsade võimaldatavaid ökoloogilisi teenuseid;

— kliimamuutused suurendavad eeldatavasti ebakindlust ning selliste nähtuste ja riskide teostumist, mis on seotud eri keskkonnatagajärgedega ja ületavad riigipiire, näiteks putukkahjurid, haigused, põud, üleujutused, tormid ja metsatulekahjud;

— ajakohase metsateabe roll kohaneva metsamajanduse kontekstis ja uuringute roll metsi puudutatavates otsustes muutub üha olulisemaks.

1.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab, et

— metsade eri funktsioonide eest tuleb hoolitseda tasakaalustatult, mitte tegeleda ainult metsade kaitsmisega;

— ökosüsteemi ja sellel põhinevate keskkonnateenuste ning muude avalike teenuste eest hoolitsemine eeldab majanduslike stiimulite ja teabe pakkumist metsaomanikele ja teistele osalejatele, näiteks puiduettevõtjatele ja puidu kasutajatele, kes tegelikult vastutavad metsi puudutatavate otsuste eest;

— kliimamuutuste tagajärgi ja võimendavat mõju on võimalik leevendada, tõrjudes riske ja valmistudes kriisilukordadeks;

— riikide ja osalejate koostöö on oluline vahend piiriüleste nähtuste haldamiseks ja metsateabe kogumise tõhustamiseks.

1.3 Komitee teeb ettepaneku, et metsade ja metsasektori tähtsat rolli Euroopa Liidu 2020. aasta strateegias sätestatud keskkonnasäästlikus majanduses arvestataks ELi eri poliitikavaldkondades järgmiselt:

— ELi metsadega seotud tegevuspoliitika, sh metsandusstrateegia ja metsanduse tegevuskava, peaksid toetama aktiivset metsamajandust ja -kasutust ning säästvalt ja keskkonnasõbralikult toodetud puidu ja puidutoodete konkurentsivõimet;

— tähelepanu tuleb pöörata metsaküsimuste kooskõlastamisele teiste sektorite ja neid juhtivate tegevuspoliitikatega, tugevdades muu hulgas metsakomitee ning teiste metsaga seotud küsimustes nõu andvate rühmade ja komiteede ⁽¹⁾ rolli ELi metsadega seotud otsustusprotsessis;

— erinevate ökosüsteemi teenuste ja avalike teenuste hindu võetakse ELi maaelu arengu poliitikas arvesse.

1.4 Komitee soovitab, et komisjon

— annaks eeskju metsaküsimuste kooskõlastamisel teiste sektorite, tegevuspoliitika, liikmesriikide ning muude osalejatega ennetamise ning riskide ja kriiside haldamise osas;

— toetaks metsasektorit käsitleva objektiivse teabe kogumist, näiteks rahvusvahelise metsade aasta algatuse (2011) raames, et parandada metsasektori vastuvõetavust metsaomanike, tarbijate ja kodanike silmis;

— toetaks teabe kogumist puidu ja puidutoodete omaduste – näiteks nende kliimaeeliste – kohta, et edendada säästvat tarbimist ja tootmist;

— laseks koostada uurimuse ELi metsateabe kogumises osalejate ja nende kogutud teabe kohta;

— looks koostöös metsasektori tehnoloogiaplatformi, teadus- ja uurimise, riiklike organisatsioonide ja metsasektori eri osalejatega metsateabe- ja kavandamissüsteeme ning koguks nendel põhinevaid häid tavasid, mis aitaksid kindlaks teha ootamatuid muutusi (näiteks katastroofe) ja neile reageerida;

— pakuks rohkem toetust liikmesriikidele ja teistele osalejatele säästva metsamajanduse elluviimisel ja järelevalves ning selleks vajaliku teabe kogumisel ja ühtlustamisel.

⁽¹⁾ Metsa ja korgi nõuanderühm, ühenduse poliitika nõuandekomitee metsanduse ja metsatööstuse osas; komisjoni 9. detsembri 1997. aasta otsus, millega muudetakse otsust 83/247/EMÜ; EÜT L 346, 17.12.1997, lk 95–96.

2. Arvamuse taust ja eesmärk

2.1 Rohelise raamatu eesmärk on innustada kogu ELis avalikku arutelu, koguda seisukohti metsade kaitse ja metsateabe poliitika tuleviku kohta ning pakkuda ideid ELi metsandusstrateegia võimalikuks ajakohastamiseks seoses kliimaküsimustega. Rohelise raamatu rõhuasetust põhjendati sellele eelnenud komisjoni valges raamatus „Kliimamuutustega kohanemine: Euroopa tegevusraamistik” ⁽²⁾.

2.2 Rohelises raamatus käsitletakse metsade üldist olukorda ja tähendust, tutvustatakse ELi metsade iseloomulikke jooni ja funktsioone, tuuakse välja ELi metsade suurimad väljakutsed ja kliimamuutustest tingitud ohud metsade funktsioonidele ning esitletakse metsade kaitseks rakendatavaid meetmeid ja metsateabesüsteeme.

2.3 Metsapoliitika kuulub subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt eelkõige liikmesriikide pädevusse. ELi ülesanne on peamiselt luua riiklikele metsapoliitikatele ja -programmidele lisaväärtust, juhtides muu hulgas liikmesriikide tähelepanu tulevastele väljakutsetele ning pakkudes võimalusi varaseks sekkumiseks ELi tasandil.

2.4 Käesolevas arvamuses keskendutakse sellele, kuidas kliimamuutused kujundavad ümber metsade majandamise ja kaitse tingimusi Euroopas ning kuidas tuleks arendada ELi poliitikat, et see toetaks paremini liikmesriikide metsandusmeetmeid. Samuti uuritakse seda, kuidas EL võib aidata tulevaste väljakutsete vastu võidelda ja millist lisateavet vajatakse. ELi metsade kaitse eesmärk peab olema tagada, et metsad täidaksid ka tulevikus kõiki sotsiaal-majanduslikke, tootmis- ja keskkonnanfunktsioone.

3. Metsade eri funktsioonide säilitamine, tasakaalustamine ja parandamine (1. küsimus)

3.1 ÜRO konventsioonides rõhutatakse muu hulgas metsade olulisust kliimamuutuste vastu võitlemisel ⁽³⁾ ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamisel ⁽⁴⁾. Üleuroopalisel tasandil ja kooskõlas ELi metsandusstrateegiaga on ELi liikmesriigid võtnud kohustuse valida metsade eri funktsioonide tasakaalustamisel selline lähenemisviis, mis põhineb säästval metsamajandusel ja metsade mitmekülgisel kasutamisel ⁽⁵⁾. ELi tasandil on metsade eri funktsioone võetud arvesse ELi metsandusstrateegias ja ELi metsanduse tegevuskavas ning metsatööstust käsitlevas

⁽²⁾ KOM(2009) 147 lõplik.

⁽³⁾ ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon.

⁽⁴⁾ Bioloogilise mitmekesisuse konventsioon.

⁽⁵⁾ *Forest Europe*, endine *Ministerial Conference on the Protection of Forest in Europe* (metsakaitsealane ministrite konverents Euroopas).

teatise (6). Riiklikul ja piirkondlikul tasandil hallatakse metsade eri funktsioone muu hulgas metsaprogrammide kaudu. Seega toetab metsasektori enda poliitiline raamistik tõhusalt metsade eri funktsioonide säilitamist, tasakaalustamist ja parandamist. Seevastu vajab täiendavaid jõupingutusi metsaküsimuste kooskõlastamine teiste sektorite ja neid juhtivate tegevuspoliitikatega. Selle küsimusega võiks tegeleda näiteks alaline metsakomitee, muud metsaküsimustega seotud nõuandvad rühmad ja komiteed (7) ning komisjoni talitustevaheline metsamajandusrühm. Alalise metsakomitee rolli ELi metsadega seotud otsustusprotsessis on vaja tugevdada. Ka riiklikul tasandil tuleks metsaga seotud küsimuste kooskõlastamist sektorite vahel tõhustada. Komisjoni eeskjuu ennetamise ja sektoriülesuse osas on riiklikele osalejatele oluline.

3.2 Metsade kui taastuva loodusvara, eri ökosüsteemiteenuste võimaldaja ja inimeste heaolu allika tähendus tulevatel aastakümnetel eeldatavalt kasvab. Näiteks vastutustundlike tarbijate (8) osakaal tarbimisturul on mõnedes Euroopa riikides juba märkimisväärne. Metsade ning nendel põhinevate toodete ja teenuste mitmekülgne ja säästev rakendamine, samuti seda toetav majandamine pakuvad tööd, sissetulekut ja heaolu eri tasanditel paljudes valdkondades. Metsade ja metsatööstuse (näiteks puidutootmise) ning muude kui puidutoodete ja metsaturismi roll on eriti oluline just kohalikele kogukondadele. ELi 2020. aasta strateegia idee kohaselt on tähtis tagada metsaomanike, metsa puiduettevõtjate ja puitu kasutava tööstuse jaoks sobivad tegevustingimused, kuna konkurents puidutööstuseks kasutatava maa ning toodeteks ja energiaks kasutatava puidu pärast üha karmistub. Samuti kasvab teabe tähtsus. Aasta 2011 kui rahvusvaheline metsade aasta pakub võimaluse parandada metsasektori vastuvõetavust tarbijate ja kodanike silmis ning soodustada säästvat tarbimist ja tootmist, tuues esile puidu ja puidutoodete eelseid kliimamuutuste vastu võitlemiseks (näiteks CO₂ talletamine, vähene energia sidumine, soojuslik kasutegur) võrreldes teiste materjalidega.

3.3 Traditsiooniliselt on metsade keskkonnavalitsuse kaitse- ja säilitamismeetmed tagatud strateegiliste eesmärkide ja nende elluviimist reguleerivate eeskirjade, suuniste ja soovitusetega. Viimastel aastatel on vastutust ökosüsteemi teenuste ja muude avalike teenuste eest kantud üha rohkem üle metsaomanikele ja puiduettevõtjatele. Nad vajavad keskkonnaküsimuste haldamiseks uusi oskuseid ja teadmisi eri tegevusvõimaluste kohta – näiteks ühisprojekte kulutõhususe parandamiseks – ning samuti

majanduslikke stiimuleid. Väljakutseteks on muu hulgas bioloogilise mitmekesisuse ja valgalade, rekreatsioonikasutuse või CO₂ sidumise majandusliku väärtuse määramine.

3.4 Metsade, puidu ja puidutoodete roll kliima reguleerimisel on märkimisväärne. Eriti oluliseks peetakse metsade ja puidutoodete CO₂ sidumise võimet. Puidutoodetega võidakse asendada teistest, kliimamuutustega võitlemiseks vähem tõhusatest materjalidest tehtud tooteid. Näiteks hoonetes, sisustuses ja mööblis kasutatud puit on suhteliselt pikaajaline CO₂ siduja. Lisaks saab puidupõhise bioenergiaga teatud määral asendada fossiilseid energiaallikaid. Kliimasäästlike materjalide, nagu puidu ja puidutoodete kasutamist kliimamuutuste vastu võitlemiseks saab edendada poliitiliste eesmärkide ja vahendite kaudu.

3.5 Viimaste aastate ulatuslikud tormikahjud ja metsatulekahjud on muutnud üha aktiivsemaks arutelu ka kliimamuutuste mõjude üle metsaökosüsteemile ja seeläbi ka metsaga seotud tegevustele. Metsade tähtsus kohaliku ja piirkondliku kliima reguleerimisel ja maapinna kaitsel erineb piirkonniti. Selle olulisust on rohkem teadvustatud viimastel aastatel, kui teave veeringlusest ja kogemused põuapiirkondade probleemidest on rohkem levinud.

4. Kliimamuutuste mõjud metsadele ja metsamajandusele (2. küsimus)

4.1 Kliimamuutused suurendavad eeldatavasti ebakindlust ning selliste nähtuste ja riskide teostumist, mis on seotud eri keskkonnatagajärgedega, näiteks putukkahjurid, haigused, põud, üleujutused, tormid ja metsatulekahjud. Lisaks pakub väljakutset globaliseerumine ja sellega kaasnev puidu ja metsapaljundusmaterjali transport, mis kiirendab muu hulgas putukkahjurite levikut väljaspool nende loomulikku elukeskkonda. Metsade ja metsasektoriga seotud keskkonnariskide teostumisel on palju sotsiaalseid ja majanduslikke tagajärgi. Majanduslikud mõjud võivad tuleneda vara väärtuse või ettevõtte tegevustingimuste muutumisest. Sotsiaalsed tagajärjed võivad olla otsesed, näiteks elukeskkonna muutumine metsatulekahju tagajärjel, või kaudsed, näiteks mõjupiirkonna ettevõtete majandusliku olukorra muutumisel. Keskkonnariskide teostumise kiirus tekitab eriti suuri väljakutseid näiteks turgudele ja logistikale. Muutuva kliima tingimustes on ebakindluse vähendamiseks ja riskide haldamiseks vaja lisateavet võimalike põhjuste ja mõjude kohta.

(6) KOM (2008) 113 lõplik.

(7) Vt joonealust märkust 1.

(8) Ajakiri *Lifestyles of Health and Sustainability* (LOHAS)

4.2 Tänu metsaressursside rohkusele ja metsamajanduse heale tasemele suudavad Euroopa metsad kohaneda mitmesuguste muutustega. Euroopa sees esineb aga siiski märkimisväärsed piirkondlikke erinevusi, mis väljenduvad looduskeskkonna ja sotsiaaltegurite erinevuses. Näiteks prognoositakse kliimamuutuste ja inimtegevuse koosmõjust tulenevat metsatulekahjude riski suurenemist Vahemere piirkonna kuivadel aladel. Kui põud sageneb ka mujal Euroopas, võivad kannatada näiteks valdavalt kuusemetsadega piirkonnad. Kui talved peaksid muutuma mahedamaks ja maapind ei külmu, muutub puuraiumise logistika osaliselt keerulisemaks. Samuti kasvab seene- ja putukkahjurite risk. Piirkondades, kus puude langetamise määr on jäänud madalaks, võib esineda tormikahjusid ja nende tagajärjena putukatest tingitud kahjusid. Metsaomanikele ja kohalikele majandustele võivad avalduda tõsised majanduslikud tagajärjed ning metsade mitmekesisus võib väheneda. Muutuv tegevuskeskkond võib kaasa tuua muutuseid ka piirkondade suhtelistes eelistes ja seeläbi ka piirkondadevahelises tööjaotuses ja ühiskonnas.

4.3 Kliimamuutuste kahjulikke mõjusid on võimalik ennetada valmisoleku kaudu. Süsteemsest ennetustegevusest on kasu nii soovimatute mõjude ennetamisel kui ka ootamatuteks muutusteks (nt looduskatastroofideks) valmistumisel. Ennetustegevusel põhinevate kohanemis- ja vältimismeetmete kavandamise tähtsus eri tasanditel üha kasvab. Samuti on oluline, et ELi metsadega seotud tegevuspoliitika ja organid (nt metsasektori tehnoloogiaplatvorm) toetaksid aktiivset metsakaitset ja -kasutust ning tõstaksid keskkonnasõbralike materjalide – näiteks puidu – säästva kasutamise konkurentsivõimelisust.

4.4 Tagajärgi ja võimendavat mõju on võimalik leevendada juba eelnevalt kriisiolukordadeks valmistumisega, rakendades teatud reageerimismehhanisme, nagu näiteks kriisihaldamiskavad, spetsiaalne varustus ja head tavad. Muutuste korral ja kriisiolukordades on eriti tähtis pöörata tähelepanu ohutusele, sh tööohutusele.

5. Olemasolevad vahendid metsade kaitsmiseks (3. küsimus)

5.1 Metsakaitse õiguslikud alused ja meetmevalik on head nii riikide kui ka ELi tasandil. Lisaks traditsioonilisele piirkonna kaitsmisele kasutatakse eri piiranguid või tegevuslubade süsteemi. Metsasektori seisukohalt on problemaatiline praeguste eeskirjade ja vahendite killustatus ning sellest tulenevad kattuvused ja võimalikud vastuolud.

5.2 Vabatahtlikkusel põhinevad kaitsemeetmed on osutunud kulutõhusaks eelkõige väikemetsaomandi puhul. Nende meetmete elluviimine eeldab aga siiski metsaomanikele oskuste ja teabe pakkumist ning vabatahtlikest kaitsemeetmetest tingitud kulude ja saamata jäänud tulu täielikku hüvitamist.

5.3 Praegu tekitab enim ebakindlust kaitsealadest väljapoole jäävate metsade mitmekesisus, kuna nende kohta ei ole piisavalt teavet. Lisaks võib taastuenergiaks kasutatava biomassi suurendamise eesmärk mõjutada metsade säilitamis- ja raietavasid ning seeläbi ka mitmekesisuse olukorda.

6. Metsade majandamine ja kasutus (4. küsimus)

6.1 Euroopa metsamajandusele on iseloomulik metsade pikk viljelemisaeg. Näiteks uute metsahaldusmeetmete mõjud ilmnevad alles aastakümnete pärast. Sotsiaal-majanduslik tegevuskeskkond suurendab nõudlust tulundusmetsade uute kasvatus- ja koristusmeetmete järele, näiteks lühikese viljelemisajaga energiapuidu tootmine või täiskasvanud metsade harvendusraie. Ökoloogilised tingimused, näiteks kliimamuutused, võivad omalt poolt suurendada uute metsamajandusmeetmete keskkonnamõjusid. Kohanevas metsamajanduses jälgitakse pidevalt metsade olukorda ja muutusi, nii et vajadusel oleks metsamajandust võimalik muuta paremini eesmärkidele vastavaks. Metsade majandamise ja kasutuse üle otsustavad metsaomanikud, kes vajavad otsuste langetamiseks teavet kasutuselolevate majandamisviiside ja nende võimalike tagajärgede kohta. Metsaomanike tehtav metsakavandamine on üks võimalikest lahendustest.

6.2 Metsapaljundusmaterjali geenifondi mitmekesisuse säilitamist ja kliimamuutustega sobitamist võib toetada näiteks sel viisil, et vastavalt kohandatakse säästva metsamajanduse kriteeriumide ja näitajate süsteemi.

7. Metsateabe piisavus ja tase (5. küsimus)

7.1 Euroopa metsateabe kogumine on jaotatud kolme peamise osaleja vahel:

— komisjon ning tema rahastatavad asutused ja projektid;

— riiklikud teadus- ja statistikaorganid;

— ettevõtted ja metsandussektoris osalejad.

7.2 Subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt on liikmesriikidel pädevus neid endid puudutavates küsimustes ja ELi ülesanne on luua ühistegevuse kaudu lisaväärtust. Riiklikud teadus- ja statistikaorganid, näiteks riigimetsade inventuuri- ja statistikakeskused, vastutavad riikliku metsanduspoliitika kavandamiseks ja elluviimiseks vajaliku metsateabe kogumise eest. Praegu kuuluvad ELi metsateabe hulka näiteks metsade olukord, sh metsatulekahjud, ja muud metsi puudutavad andmed, teatud määral ka puidutootmine ja lõppkasutamine, nt andmed puidutoodete kohta. Lisaks on riiklikel organisatsioonidel teatud rahvusvahelise andmekogumise kohustused. Eurostat vastutab Euroopa metsaressursse ja puidutootmist käsitlevate andmete eest ja Euroopa andmete eest ülemaailmses andmekogumises⁽⁹⁾ ning riiklike andmete kogumise ja ühtlustamise eest. Komisjon on seoses rahvusvaheliste kohustustega toetanud riiklikke organisatsioone andmete ühtlustamisel⁽¹⁰⁾. Ühtlustamisel tuleb arvesse võtta nii ühtlustatud andmekogumise vajadusi kui ka riiklike ja piirkondlike erinevusi andmete sisu osas, nt mitmekesisusnäitajate puhul. Komisjon on loonud järelevalvesüsteeme, mis puudutavad riigipiire ületavaid nähtuseid, nagu näiteks metsade tervist⁽¹¹⁾ ja metsatulekahjusid⁽¹²⁾, ning samuti üleuroopalisi teabe- ja teavitussüsteeme⁽¹³⁾.

7.3 Metsaomanikud ja teised metsandussektoris osalejad saavad üldiselt oma tegevusega seotud või seda toetavat teavet kas riiklikelt teadus- ja statistikaorganitelt või ettevõtetelt.

Brüssel, 15. september 2010.

Samuti valivad ja koguvad nad ise teavet oma andmesüsteemides, mida ajakohastatakse reaalajas. Ajakohase metsateabe roll muutub tegevuskeskkonnas ja kohaneva metsamajanduse kontekstis muutub üha olulisemaks.

7.4 Metsateabe ammendavus, täpsus ja ajakohasus erinevad riigiti. Enamik riike on riiklikul tasandil võimelised koostama aruandeid metsade mahu kohta peaaegu igal aastal. Osa riiklikest organisatsioonidest suudab igal aastal koostada üksikasjalikke ja usaldusväärseid aruandeid ka oma riigi metsade tervise ja olukorra, tootmisvõime, CO₂ määra, metsade kaitse, teenuste ja elujõulisust puudutavate näitajate kohta⁽¹⁴⁾. Osas ELi riikides esineb andmete sisu, täpsuses ja ajakohasuses veel vajakajäämisi. Rahvusvahelise andmekogumise ühtlustamiseks rahastab komisjon nii teadus- ja arendusprojekte kui ka koostöövõrgustikke⁽¹⁵⁾. Metsateabe suurimad lüngad metsakaitse ja kliimamuutuste seisukohalt on kaitsealadest väljapoole jäävate metsade mitmekesisus, bioenergiaressurside säästev kasutamine, CO₂ varud ja neeldajad, sh puidutooted, ning katastroofi piirkondade kiire kindlakstegemine. Riiklikele osalejatele metsateabe kogumiseks ja selle ühtlustamiseks pakutavat toetust on vaja tugevdada.

7.5 ELi metsateabe ühtlustatud koondamine on keeruline andmekogumises osalejate suure arvu tõttu. Seepärast on oluline koostada ulatuslik uurimus, et selgitada välja osalejad ja nende kogutud teave.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Mario SEPI

⁽⁹⁾ Nt ühine metsasektori küsitlus (*Joint Forest Sector Questionnaire (JFSQ)*), mida korraldatakse mitteametlikus koostöös FAO, ITTO ja UNECEga.

⁽¹⁰⁾ Nt COSTE43: riiklike metsainventuuride ühtlustamine Euroopas: ühise aruandluse meetodid (*Harmonisation of National Forest Inventories in Europe: Techniques for Common Reporting*).

⁽¹¹⁾ Ühenduse programm „Forest Focus” 2003–2006/7.

⁽¹²⁾ Euroopa metsatulekahjude infosüsteem (EFFIS).

⁽¹³⁾ Euroopa metsaandmete keskus (EFDAC) ning Euroopa metsateabe ja selle levitamise platvorm (EFICP).

⁽¹⁴⁾ *Forest Europe* või piirkondlik panus ülemaailmsesse metsaressurside hindamisse (*regional contribution to global forest resource assessment – GFRA*).

⁽¹⁵⁾ LIFE+ ehk ELi tasandi metsaseiresüsteemi FUTMON edasise arendamise ja rakendamise kaasrahastamise projekt; Teadusuuringute Ühis keskuse (JRC) raamleping e-metsa algatuse elluviimiseks; COST võrgustik puiduressurside potentsiaalse varu kohta käivate andmete ja teabe parandamiseks: ELi lähenemisviis mitme allikaga riiklikele metsainventuuridele USEWOOD tuginedes.